

«Նոր ժամանակի կրթություն» ՀԿ

**ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԱՏԵՍՏԱՎՈՐՄԱՆ ԵՆԹԱԿԱ
ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ
ԴԱՍԸՆԹԱՑ**

**ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ
ԱՇԽԱՏԱՆՔ**

*Հետազոտության թեման՝ Նորագույն տեղեկատվական
տեխնոլոգիաների ազդեցությունը և
դերը սովորողի հոգեբանական
զարգացման վրա*

Առարկան՝ Ֆիզիկա

Հետազոտող ուսուցիչ՝ Ճառոյան Լուսիկ

Ուսումնական հաստատություն՝ Երևանի հ.68 հիմնական դպրոց

Երևան 2022

Հետազոտության թեմայի հարցը՝

1. Ինչ ազդեցություն կարող են ունենալ նորագույն տեղեկատվական տեխնոլոգիաները երեխաների վրա ,
2. Ինչ խնդիրներ կարող են առաջացնել:

Բովանդակություն

Ներածություն

1. Համացանցը և նրա ազդեցությունը երեխաների նյարդային համակարգի վրա
2. Համացանցի ազդեցությունը երեխայի խոսքի զարգացման վրա
3. Համացանցի ազդեցությունը ուսումնական առաջադիմության վրա
4. Հարցումների արդյունքները ՝ դիագրամներ
5. Եզրակացություն
6. Օգտագործված գրականություն

Ներածություն

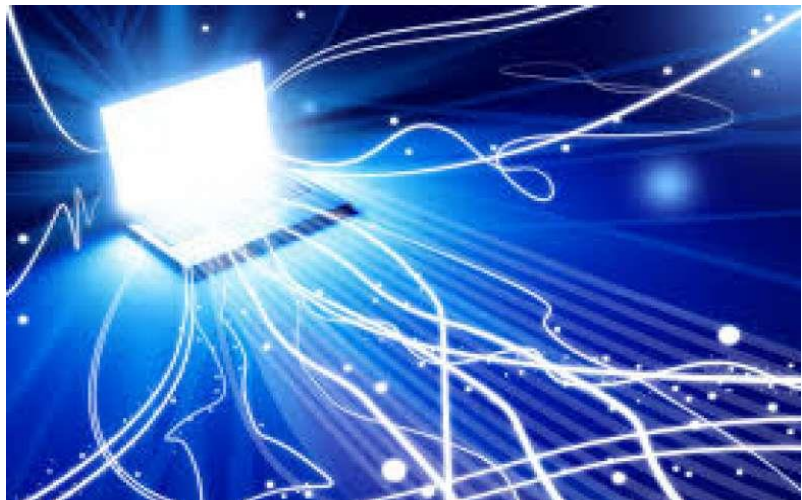

Համակարգիչը երեխային օգնական

Նորագույն տեղեկատվական տեխնոլոգիաները մարդկային կյանքի, ողջ հասարակության համար ստեղծել են նոր աշխարհ :Մարդը մուտք է գործել տեխնոլոգիաների նոր դարաշրջան ,որն արագ տեմպերով փոփոխության է ենթարկել նրա կյանքը:Մարդկային կյանքի ոչ մի անկյուն զերծ չի մնացել այդ ազդեցությունից:Աշխատանքային և սոցիալական միջավայրերի, դրանցում գործածվող տեխնոլոգիաների հաճախակի փոփոխությունները մեր օրերի մարդուն ստիպում են անընդհատ յուրացնել նոր գիտելիքներ և հմտություններ, պատրաստ լինել շարունակական ուսման:Տեղեկատվական դարաշրջանում կրթության մեջ կատարվող արմատական փոփոխությունը սերտորեն առնչվում է տեղեկատվության և հաղորդակցության արդի միջոցների զարգացման և տարածման հետ:Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների ներդրումը հնարավորություն կտա լուծել մի շարք կիրառական խնդիրներ ուսումնական գործընթացի օպտիմալացման համար ,բարձրացնելով ակտիվ դերը տարբեր տեսակի գործունեությունների մեջ, այդ թվում նաև զարգացնելով նրա մոտիվացիան կրթական գործունեության համար, որն իր հերթին ազդում է ուսումնական գործընթացի որակի բարձրացման վրա:

Մանկավարժական տեսանկյունից դիտարկվում են հետևյալ խնդիրները.

- Ուսուցման որակի ապահովում և կրթական բաց համակարգերի կառավարման սկզբունքներ
- Տեղեկատվական և հաղորդակցման տեխնոլոգիաները լրացուցիչ կրթության մեջ
- Նոր տեղեկատվական տեխնոլոգիաները՝ որպես ստեղծարար կարողությունների և մասնագիտական կողմնորոշման միջոց
- Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների ազդեցությունը անհատի մտավոր զարգացման վրա
- Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների ազդեցությունը և դերը երեխաների հոգեբանական զարգացման վրա

Համացանցը թշնամի

«Որովհետև մահը վեր ելավ մեր պատուհանները ,մտավ մեր պալատները,որ բնաջինջ անի երեխաներին փողոցից ,երիտասարդներին հրապարակներից»:

(Երեմիա 9.21)

Մա արդիկան է մեր օրերի համար:

Համացանցային գրավչություններն ու պոթությունները մտնում են մեր տները սպանելու մեր երեխաներին հենց պատուհաններից:Windows բառը նշանակում է պատուհաններ:

Այսօր ժամանակները փոխել են ամեն ինչ և իրենց կնիքն անգամ մանկության ու պատանեկության վրա են թողնում: Մրանք կյանքի կարևոր և հիանալի փուլեր են ,որոնք

մեզանից յուրաքանչյուրը ուրախությամբ և մեծ սիրով է հիշում:Իսկական մանկությունը լի է ազնվությամբ ,միամտությամբ ,անհոգ է ,ուրախ, առանց պահանջների և կամակորությունների:ԵՎ հենց մանուկներն ունեն աշխարհում ամենաթանկ բանը՝մաքուր հոգի ու միտք:Նախկին բակային և մանկական խաղերին փոխարինելու են եկել հեռուստացույցը ,համակարգիչը,բջջային հեռախոսը:

Հետաքրքրություններն այսօր փոխվել են: Այժմ երեխաներին հետաքրքրում են համակարգչային խաղերը և շփումները սոցիալական ցանցերում:Այժմ երեխաների մեծ մասը իր մանկությունն անց է կացնում համակարգիչների ,հեռախոսների առաջ:

Հատկապես կրտսեր դպրոցականների տարիքին հատուկ է հետաքրքրասիրությունը ,հուզական բարձր գրգռվածությունը :

Ասված խոսքը,վառ գույները ,դիտած կինոնկարը ,կարդացած հեքիաթը ամբողջությամբ գրավում,կլանում են երեխաներին:Կրտսեր դպրոցականների տարիքի մյուս առանձնահատկությունը ընդօրինակումն է :Նրանք շատ սիրում են կրկնել ու վերարտադրել մեծերի ,հերոսների շարժումները ,վարքի գծերը:

Հաշվի առնելով այս տարիքին բնորոշ վերը նշված առանձնահատկությունները բացահայտենք ,թե ի՞նչ ազդեցություն կարող են ունենալ նորագույն տեղեկատվական տեխնոլոգիաները երեխաների վրա և ի՞նչ խնդիրներ կարող են առաջացնել:

1.Համացանցը և նրա ազդեցությունը երեխաների նյարդային համակարգի վրա

Այսօր հոգեբանները և գիտնականները միաձայն պնդում են ,որ նորագույն տեղեկատվական տեխնոլոգիաները առաջին հերթին ազդում են երեխայի զարգացող նյարդային համակարգի վրա ,որն էլ անդրադառնում է երեխայի առողջության և վարքի վրա :Այն ստեղծում է հիպնոտիկ դաշտ ,որն էլ ստիպում է երեխաներին ժամերով զամվել էկրանի առաջ :Երբ էկրանն անջատվում է ուղեղի բետտա ալիքները (արթնության ալիքները) իրենց տեղը զիջում են դանդաղ ալֆա ալիքներին (որոնք դիտվում են այն ժամանակ, երբ մարդը պատրաստվում է քնել): Դրա հետևանքով ուշադրությունը դառնում է ցրված ,տեսողությունը և լսողությունը բթանում են ,իջնում է ճանաչողական գործընթացների արագությունը :

Դիտման ժամանակ ակտիվանում է աջ կիսագունդը ,որը պատասխանատու է զգացմունքային ռեակցիաների համար: Երեխան նյարդային է դառնում ,կռվարար,զայրացկոտ: Ամեն առիթով երեխան ոչ միայն լաց է լինում ,այլև դադարում է լսել ծնողներին:

2. Համացանցի ազդեցությունը երեխայի խոսքի զարգացման վրա

Երեխան խոսել սովորում է առաջին հերթին ծնողներից: Բայց ծնողները հիմա շատ զբաղված են, խոսելու ժամանակ չունեն: Մարդիկ մեծ մասամբ լռում են: Ծնողները ավելի քիչ են շփվում երեխաների հետ, որի պատճառով երեխան մտավոր զարգացում չի ունենում, ավելի ուշ է սկսում խոսել, քան իր հասակակիցները:

Հետազոտությունների արդյունքում օրինակ պարզվել է, որ Բուլղարիայում նախադպրոցականների 21-27%-ը տառապում է խոսքի խանգարումներով: Դրա հիմնական պատճառը գիտնականները համարում են ընտանիքում տիրող լռությունը:

Եթե մեկը խոսում է, իսկ մյուսը լռում, ապա նրանք երկուսն էլ հայտնվում են շարժումների ու խոսող պատկերների ոլորտում, պատկերների ծովում, որը կարծես, ողողում է նրանց մարմինը: Այդ ոլորտում կարևոր է ոչ միայն խոսքի իմաստը, այլ նաև այն ամենը ինչը կարելի է անվանել խոսքի կամ լեզվի մեղեդի՝ խոսքի տեմբրի, շեշտի, դադարի միջոցով ձևավորվող խոսքի ռիթմիկ կառուցվածք:

Խոսքի այս տարրերը փոքրիկի վրա ավելի ուժեղ ազդեցություն են ունենում, քան պատմածի բովանդակությունը: Մակայն խոսքի այդ բնական ուժը չի գործում, եթե այն հնչում է մեքենայի կողմից: Այդ ներգործությունը կարելի է առաջացնել միայն կենդանի շփման ժամանակ:

Երեխայի ֆիզիկական և հոգևոր ներդաշնակ զարգացման համար անհրաժեշտ է մարդ, որը կդառնա բառի միջնորդը: Միայն այդ դեպքում բառը երեխայի եսը գերզգայական ոլորտից կուղեկցի զգայական ոլորտ:

3. Համացանցի ազդեցությունը ուսումնական առաջադիմության վրա

Որքան վաղ հասակից է երեխան տարվում վիրտուալ աշխարհով, այնքան տուժում է առաջադիմությունը, քանի որ ծանրաբեռնվում է ուշադրությունը, լսողական և տեսողական համակարգերը: Երեխան պետք է միշտ ակտիվ շարժվի, ձեռք բերի նոր հմտություններ, նկարի, կառուցի, իսկ համակարգչի առաջ երեխան պասիվ է: Էկրանի առաջ ավել ժամանակ անցկացնելուց երեխաների մոտ առաջացել են բառապաշարի, մաթեմատիկական կարողությունների հետ կապված խնդիրներ: Համացանցային կախվածությանը զուգահեռ մարդկանց մեջ վերանում է գիրք կարդալու ցանկությունը: Իսկ եթե չկա ակտիվ ընթերցող, ուրեմն չկա նաև ակտիվ մտածող:

Այն երեխաները ,որոնք չարաշահում են համակարգիչը ավելի դժվար են քնում,գիշերները հաճախ են արթնանում ,մղձավանջներ են տեսնում:Այս բոլոր բարդությունները շարունակվում են նաև ավելի մեծ տարիքում :

Երկար ժամանակ էկրանի առաջ նստած երեխաների մոտ առաջանում է գիրացման խնդիր: Էկրանը քնի և արթմնի սահմանային վիճակների է բերում ոչ միայն գիտակցությունը ,այլև օրգանիզմի ամբողջ նյութափոխանակությունը:Էկրանի առաջ պուլսը դանդաղում է 10%-ով:

Երեխաների հոգեկան կառուցվածքի վրա ազդում է դաժանությունը,արյունը,որը անընդհատ հոսում է էկրաններից ,սպանությունները: Այս ամենը ձևավորում է անբնական վերաբերմունք մահի նկատմամբ:

Նույնը կարելի է ասել սեռերի միջև հարաբերությունների մասին ,որոնք նույնպես կրկնօրինակվում են:

Երբ մարդը պարբերաբար նայում է դաժան տեսարաններով ֆիլմեր հուզական արձագանքները նման երևույթների նկատմամբ թուլանում են:Երեխան աստիճանաբար սովորում է բռնությանը և սկսում է սառնասրտորեն այդ ամենը վերարտադրել : Ազդեաիվ վարքին կարող են նպաստել նաև համակարգչային բռնի խաղերը ,ընկերները,ընտանիքի արժեքներն ու ընդհանուր կենսամակարդակը:

1990-ական թթ. մի խումբ գիտնականներ փորձ կատարեցին: Տարրական դասարանի երեխաներին բաժանեցին երկու խմբի :Մի խմբին ցուցադրեցին դաժանություն պարունակող ,մյուսին՝առանց դաժանության հեռուստանյութեր:Այն երեխաները ,ովքեր մեկ դրվագ էին դիտել օր.`«Անհաղթահարելի ռենջերները» ֆիլմից ,դիտումից հետո երկու բոլորի ընթացքում ցուցաբերեցին յոթ անգամ ավելի շատ ազդեաիվ պահվածք,քան այն երեխաները ,ովքեր չէին դիտել այդ ֆիլմը:

Դիտումն ու ընդօրինակումը ամենարդյունավետ ուսուցման մեխանիզմներից են ,այդ պատճառով արժե լուրջ մտածել թե մեր փոքրիկները ինչ համակարգչային խաղեր են խաղում ,ինչ մուլտֆիլմեր և հաղորդումներ են դիտում:

Փոքրիկները հաճախ են նմանակում մուլտֆիլմերի հերոսների դեմքի միմիկան և շարժումները,ձևերն ու վարքագիծը:Մուլտֆիլմերը որոնց հերոսներին հատուկ են նրբանկատությունը,բարությունը այդքան էլ շատ չեն:Ավելի շատ են ազդեաիվ և դաժան հերոսներով մուլտֆիլմերը:

Պետք է հիշել մի ոսկե կանոն՝ երեխային միայնակ պիտի չթողնել էկրանի առջև:Պիտի վերահսկել ,թե ինչ է նայում նա,օգնել ,որպեսզի փոքրիկը սխալ չընկալի ասելիքը:

Համակարգիչների ի հայտ գալը և կայծակնային տարածումը տնտեսության զարգացման տեսանկյունից դրական երևույթ է ,սակայն համակարգչային տեխնոլոգիաներից օգտվողների թվի աճի և համացանցի ընդլայնման հետ հանդիպում ենք նաև մարդու հոգեկան ոլորտի վրա համակարգիչների բացասական ազդեցության երևույթների: Համացանցն այսօր ոչ միայն կապ և տեղեկատվություն է տրամադրում ,այլև այնտեղ արժարժվում և բարձրացվում են սոցիալ-մշակութային բազմաթիվ խնդիրներ ,որոնց լուծումը հաղորդում է դրանց նոր բովանդակություն:

Կատարենք մի փոքր հետազոտություն` կազմակերպել են հարցում ծնողների շրջանում և արդյունքների վերլուծությունը ստորև պատկերել են դիագրամներով:

Հարցմանը մասնակցել են 8-րդ դասարանի 25 ծնող: Արդյունքում ստացվեց հետևյալ վերլուծությունը դիագրամների տեսքով` հավելվածներ 1-5: Հարցման վերլուծությունից կարող ենք ասել, որ աշակերտների հիմնական մասն ունի օրական 1-3 ժամ միջին տևողությամբ ինտերնետ հասանելիություն: Ծնողների 56 % -ը կարողանում է վերահսկել իր երեխային ինտերնետում ,իսկ 24% -ը` ոչ: 48 % -ը ավելի շատ են ինտերնետից օգտվում կրթական նպատակներով, քան մնացածը: Եթե վստահենք ծնողների անկեղծությանը, ապա 56 % վերահսկողությունը բարձր նիշ է, բայց հետագա հարցումն էլ ցույց տվեց, որ ծնողների հիմնական մասը վերահսկողություն ասելով հասկանում են ժամանակի վերահսկողություն:

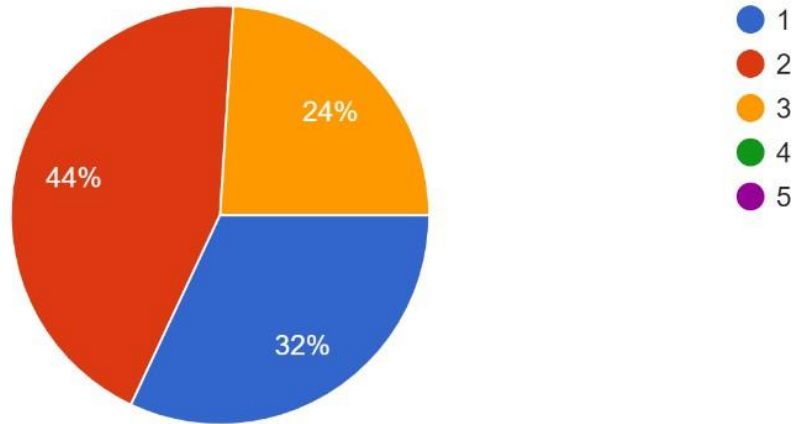
Հարցում են անցկացրել նաև ուսուցիչների շրջանում և հավելված 6-ում ներկայացրել և գուգահեռներ են անցկացրել նույն հարցադրմանը աշակերտների և ուսուցիչների պատասխանների միջև ,այդ հարցման արդյունքները պատկերել են աղյուսակի տեսքով:

Հավելված 1

Քանի՞ անչափահաս երեխա ունեք:

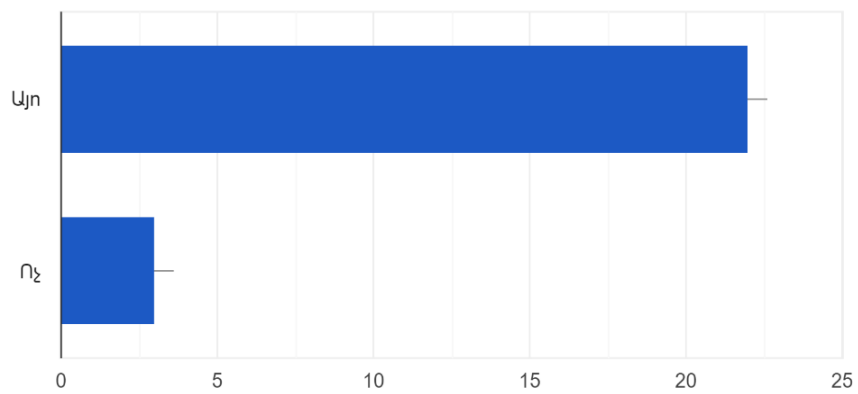
25 օրվա ընթացքում

Հավելված 2

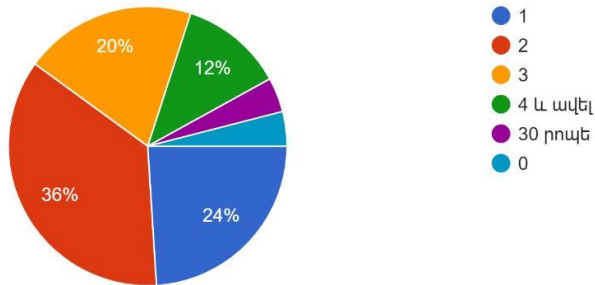
Ունե՞ն արդյոք Ձեր երեխաները ինտերնետ հասանելիություն

25 օրվա ընթացքում

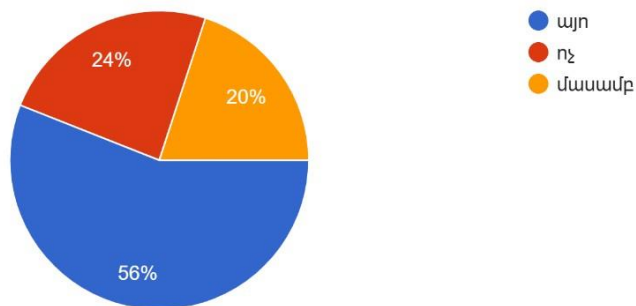
Հավելված 3

Միջինում ինչքա՞ն է Ձեր երեխայի ինտերնետ հասանելիությունը օրվա ընթացքում ժամերով:
25 ոտբետ

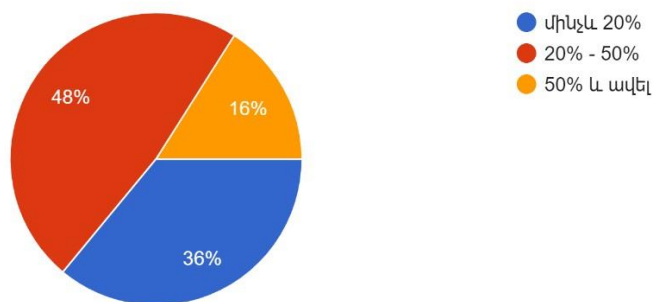
Հավելված 4

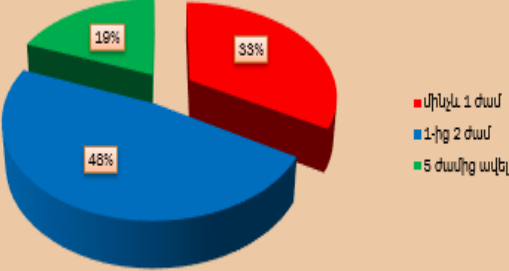
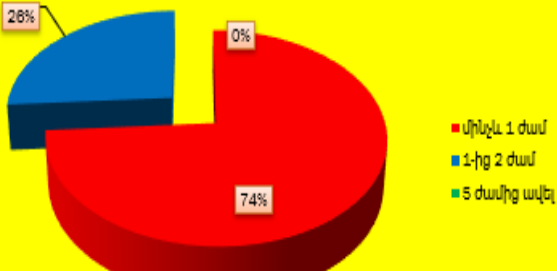
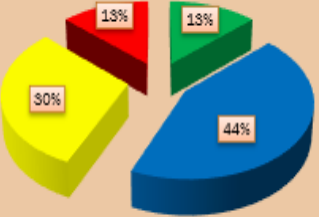
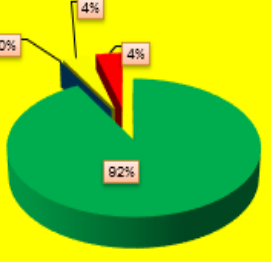
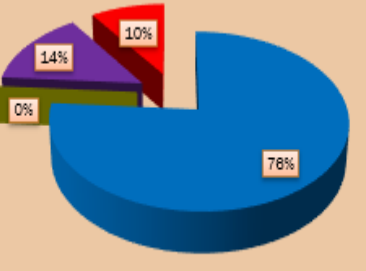
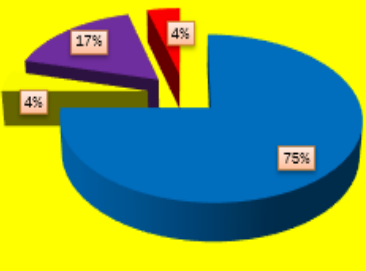
Ունե՞ք արդյոք բավական հմտություններ Ձեր երեխաներին ինտերնետում վերահսկելու:
25 ոտբետ

Հավելված 5

Ձեր կարծիքով ինչքանո՞վ է ձեր երեխան ինտերնետից օգտվում կրթական նպատակներով:
25 ոտբետ

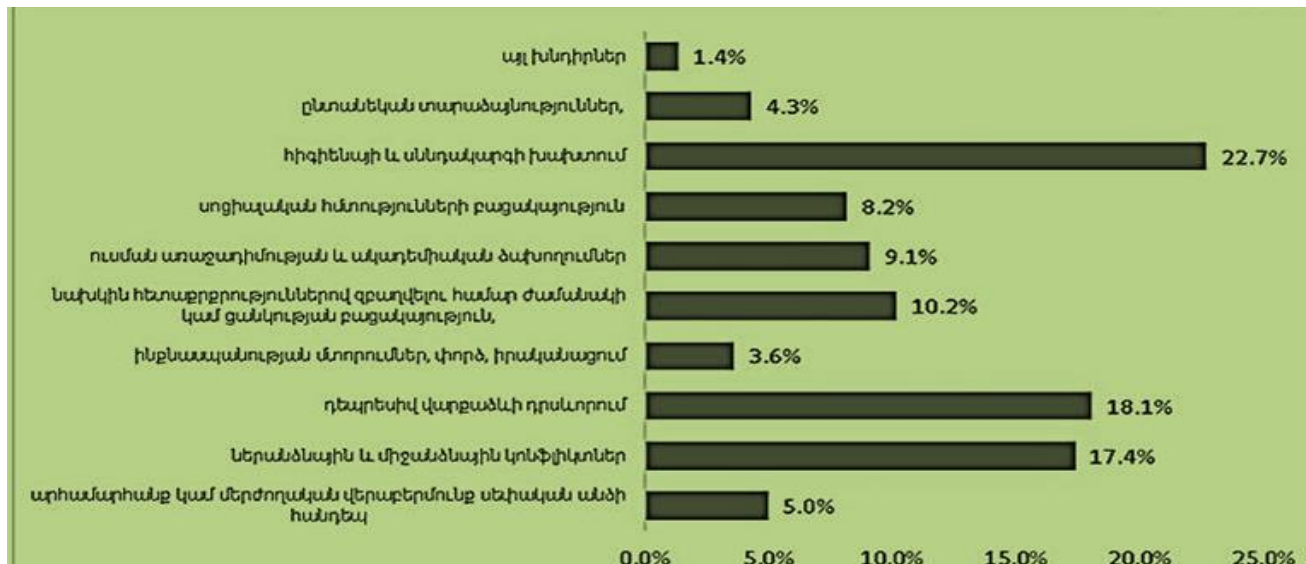

Աշակերտներ	Ուսուցիչներ
<p>Ինչքա՞ն ժամանակ եք օրական տրամադրում իստերնետին:</p>	
 <p>■ մինչև 1 ժամ ■ 1-ից 2 ժամ ■ 5 ժամից ավել</p>	 <p>■ մինչև 1 ժամ ■ 1-ից 2 ժամ ■ 5 ժամից ավել</p>
<p>Ի՞նչ եք ավելի շատ անում ինտերնետում:</p>	
 <p>■ Փնտրում ինֆորմացիա ■ Այցելում սոցիալական ցանցեր ■ Իստեր խաղում ■ Շփվում տարբեր մարդկանց հետ</p>	 <p>■ Փնտրում ինֆորմացիա ■ Այցելում սոցիալական ցանցեր ■ Իստեր խաղում ■ Շփվում տարբեր մարդկանց հետ</p>
<p>Ինչքա՞ն երկար կարող եք ապրել առանց իստերնետ:</p>	
 <p>■ Ինչքան ուզեմ ■ Մի քանի ամիս ■ Մի քանի օր ■ Մի քանի ժամ</p>	 <p>■ Ինչքան ուզեմ ■ Մի քանի ամիս ■ Մի քանի օր ■ Մի քանի ժամ</p>

Եզրակացություն

Ներկայացնում են իմ կողմից իրականացված հարցում երիտասարդների շրջանում:

Հարցման արդյունքները հետևյալն են.

Արդյունքները վկայում են, որ տևական ժամանակով համացանց օգտագործողներն անպայման ձեռք են բերում խնդիրների մի ամբողջ փունջ:

Այսպիսով ապրելով գիտատեխնիկական ,ինֆորմացիոն հզոր և նորանոր հայտնագործությունների 21-րդ դարում ,երբ սրընթաց ստեղծվում ու կիրառվում են թվային և նանո տեխնոլոգիաներ,արհեստական ինտելեկտ ,երբ ինտերնետը իր լավ և վատ հատկություններով ու կիրառմամբ դարձել է մեր կյանքի անբաժան մասնիկը,մենք պետք է դաստիարակենք ու կրթենք այնպիսի գիտելիքներով սերունդ ,որը կկարողանա նավարկել և դիմակայել ժամանակի հրամայականներին :Մեր ամենամեծ հաղթանակներից մեկը կլինի այն ,որ աշակերտը գիտակցելով ինտերնետի կարևոր նշանակությունն ու ուժը կկարողանա ճիշտ կողմնորոշվել և այն կիրառել ի օգուտ իրեն,ի օգուտ մարդկության և հայրենիքի շահերին:

«Յուրաքանչյուր երեխա հանճար է ,յուրաքանչյուր հանճար՝երեխա: Նրանք երկուսն էլ սահմաններ չեն ճանաչում և բացահայտումներ են անում»:

Եվ ուրեմն այս բացահայտումների ճանապարհին մենք՝ծնողներս, պիտի լինենք մեր երեխաների կողքին :Ծնողները պիտի երեխաներին բացատրեն ,որ կայքերը կարող են լինել «լավ և վատ»,որ համացանցում տարբեր մարդիկ են շփվում:Անհրաժեշտ է ունենալ ծրագրային ապահովվածություն,որը կապահովի ծնողական վերահսկողության դերը:Անհրաժեշտ է ,որ ծնողները երեխաներին բավականին ժամանակ ,խնամք և հոգատարություն հատկացնեն: Երեխաները հաճախ համակարգչային աշխարհ են

ընկղմվում նաև ընտանիքում անբավարար հուզական հարաբերությունների արդյունքում: Անհրաժեշտ է որ ծնողները երեխաների մոտ վստահություն զարգացնեն, աջակցություն: Խրախուսեն, ընդգծեն հաջողությունները:

Պիտի ամեն ինչում գտնել ոսկե միջինը և ամեն բան կլինի ի օգուտ: ԵՎ ի վերջո չէ՞ որ մեր ողջ կյանքի իմաստը մարդու կատարելագործումն է:

Օգտագործված գրականություն

Աստվածաշունչ մատյան

Վ.Մակարենկո <<Մեդիակրթությունը ժամանակակից աշխարհում>>

Մեթոդական ձեռնարկ <<Դեռահասների առողջություն և զարգացում>>

Բալայան Ա.Ս. <<Մանկավարժական հոգեբանության հարցեր>>

Ալբերտ Նալչաջյան <<Հոգեբանության հիմունքներ>>